

Колб Іван Олександрович,
начальник відділу нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних провадженнях та інших заходів примусового характеру прокуратури Київської області, кандидат юридичних наук;

Махніцька Катерина Григорівна,
аспірант кафедри кримінального права та правосуддя МЕРУ ім. академіка Степана Дем'янчука

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАПОБІГАННЯ ПОТРАПЛЯННЮ В МІСЦЯ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ ЗАБОРОНЕНИХ ПРЕДМЕТІВ, ВИРОБІВ І РЕЧОВИН

Анотація. В статті виведено авторське поняття «запобігання потраплянню у місця позбавлення волі заборонених предметів, виробів і речовин», а також здійснено аналіз його системоутворюючих ознак, які мають практичне значення.

Ключові слова: запобігання; місця позбавлення волі; заборонені предмети; об'єкти профілактики; засуджений; персонал установ виконання покарань.

Summary. The author's concept «prevention of getting into places of imprisonment of forbidden objects, products and substances» is deduced in the article, and also the analysis of its system-forming signs which have practical value is carried out.

Keywords: prevention; places of imprisonment; prohibited items; objects of prevention; condemned; staff of penitentiary institutions.

Якщо узагальнити кримінологічну інформацію, що відображена в науковій літературі, то можна вивести наступне визначення поняття «запобігання потраплянню у місця позбавлення волі заборонених предметів, виробів і речовин», а саме – це комплекс заходів спеціально-кримінологічного характеру, що здійснюються відповідними суб'єктами запобігання злочинності згідно до принципів нормативно-правових актів та які спрямовані на виявлення засуджених, позбавлених волі, та інших осіб, схильних до вчинення даного правопорушення чи злочину, а також здійснення на них і оточуюче їх середовище профілактичного впливу з метою недопущення вказаних правопорушень (злочинів) та нейтралізації, блокування, усунення тощо детермінант, які спричиняють та обумовлюють формування і реалізацію мотивів протиправної поведінки профілактованої особи.

Виходячи із змісту даного поняття, ключовими його елементами слід назвати наступні:

1. Раніше судимі особи, які тримались в установах попереднього ув'язнення та кримінально-виконавчих установах закритого типу, арештних домах та виховних колоніях, у силу отриманого ними протиправного досвіду життєдіяльності під час виконання покарання у виді позбавлення волі.

Такий підхід ґрунтується на положеннях КВК України, що встановлюють: а) правила переміщення засуджених під вартою, відповідно до яких, окремо від інших таких осіб у місця позбавлення волі направляються дорослі та неповнолітні засуджені, а також засуджені до довічного позбавлення волі – окремо від інших осіб (ч. 2 ст. 88 КВК України); б) правила роздільного тримання засуджених до позбавлення волі у виправних і виховних колоніях (ст. 92 КВК), відповідно до яких вперше засуджені до позбавлення волі тримаються окремо від тих, які раніше відбували покарання у виді позбавлення волі (ч. 2).

2. Злісні порушники встановленого порядку відбування покарання, антисуспільна настанова та протиправна поведінка яких у ході відбування покарання у виді позбавлення волі свідчить, з одного боку, про умисне ігнорування норм і приписів пов'язаних з виконанням та відбуванням даного покарання, а з іншого, як показує практика, тісно пов'язане з правопорушеннями, які стосуються потрапляння у місця позбавлення волі заборонених предметів, речовин і виробів.

Правовою та, одночасно, фактичною підставою для постановки зазначеної категорії осіб на профілактичний облік СІЗО, КВУ закритого типу, арештних домів і виховних колоній виступають положення: а) ст. 133 КВК, у якій дано перелік правопорушень, які законодавець відніс до категорії злісних порушень встановленого порядку відбування покарання; б) ч. 4 ст. 94 КВК, у якій мова ведеться про те, що засуджені, які систематично (два і більше разів) вчиняють злісні порушення встановленого порядку відбування покарання, що загрожують безпеці персоналу, засуджених або інших осіб тримаються у дільниці посиленого контролю колоній; в) ст. 100 та ч. 3 ст. 101 КВК, відповідно до яких залежно від поведінки засудженого засуджені, які злісно порушують режим відбування покарання, можуть бути переведені з дільниці соціальної реабілітації до іншої дільниці, з колонії середнього рівня безпеки чи звичайного жилого приміщення колонії максимального рівня безпеки в приміщення камерного типу максимального рівня безпеки; г) п. 5 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про адміністративний нагляд за особами звільненими з місць позбавлення волі», у якій зазначено, що адміністративний нагляд встановлюється щодо засуджених до позбавлення волі за тяжкі, особливо тяжкі злочини або засуджених два і більше разів до позбавлення волі за умисні злочини, якщо під час відбування покарання їх поведінка свідчила, що вони вперто не бажають стати на шлях виправлення і залишаються небезпечними для суспільства [1].

3. Особи, засуджені за вчинення злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших злочинів проти здоров'я населення (розділ XIII Особливої частини КК України) [2].

4. Організатори та члени організованих злочинних груп і організацій (ст. 28 КК України).

5. Об'єкти профілактичного обліку, що визначені в ст. 6 закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», а саме:

а) засудженні, щодо яких є інформація про злочини, що готуються;

б) інших засуджених, які представляють оперативний інтерес при наявності для цього правових підстав [3].

6. Інші категорії засуджених, що визначені як суб'єкти протиправних діянь у відповідних законах (Закон України «Про тероризм»; Кодекс законів України про адміністративні правопорушення; Закон України «Про захист суспільної моралі»; інші).

Виходячи з цього та з метою приведення змісту індивідуального запобігання злочинам і правопорушенням, що мають місце в СІЗО, КВУ закритого типу, арештних домах і виховних колоніях, до вимог закону логічно було КВК України доповнити ст. 104-1 «Об'єкти запобіжної діяльності в колоніях», у якій визначити всі ті із них, які на сьогодні встановлюються на підставі підзаконних нормативно-правових актів, з урахуванням їх класифікації, яка здійснена у цій роботі.

Список використаних джерел

1. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі : Закон України від 01 грудня 1994 р. <https://zakon.rada.gov.ua>.

2. Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів : Закон України від 08 липня 1999 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 36. Ст. 317.

3. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лип. 1992 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22. Ст. 304.

Корольчук Віктор Володимирович,

провідний науковий співробітник відділу організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

ЗАВДАННЯ ТА ЕЛЕМЕНТИ ПРОФІЛАКТИКИ ЗЛОЧИННОСТІ

Анотація. У даних тезах, на підставі вироблених в кримінології досліджень доведена необхідність проведення більш ефективної